

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI ADLIYA VAZIRLIGI HUZURIDAGI YURIDIK
KADRLARNI QAYTA TAYYORLASH VA MALAKASINI OSHIRISH
INSTITUTI**

“TASDIQLAYMAN”

**Yuridik kadrlarni qayta tayyorlash
va malakasini oshirish instituti
direktori birinchi o‘rinbosari**

R.Xursanov

2026-yil 30-yanvar

**Adliya organlari va muassasalari xodimlari uchun
“Konfliktlarni boshqarish metodologiyasi” yo‘nalishi bo‘yicha tanlov
modullarining kompleks
O‘QUV DASTURI**

TOSHKENT

1-MODUL. KONFLIKTNI BOSHQARISHNING RIVOJLANISH TARIXI VA BOSHQARISH METODOLOGIYASI

MODULNING MAZMUNI

I. Kirish	
Modul dasturi O'zbekiston Respublikasi adliya vazirining 2025-yil 28-martdagi Vazirlar Mahkamasining "O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi huzuridagi Yuridik kadrlarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti faoliyatini tashkil etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 171-son qarori ijrosini ta'minlash haqidagi 122-um-son buyrug'i ijrosi yuzasidan qayta ishlab chiqilgan.	
II. Modulning maqsadi	
Adliya organlari va muassasalari xodimlarining konfliktni boshqarishning rivojlanish tarixi va boshqarish metodologiyasi bo'yicha nazariy bilimlar berish.	
III. Modullarning vazifalari.	
Adliya organlari va muassasalari xodimlarining konfliktlarni boshqarishning rivojlanish tarixi va metodologiyasi, nizolarni hal etishning nazariy asoslari, konfliktlar paydo bo'lishi, konfliktlarning sub'ektlari hamda konfliktlarning tasnifi bo'yicha nazariy bilimlarini oshirish, ko'nikmalarini rivojlantirish.	
IV. Adliya organlari va muassasalari xodimlarining bilim, ko'nikmalariga (kompetentlik) qo'yiladigan kasbiy malaka talablari	
Adliya organlari va muassasalari xodimlari o'z kasbiy faoliyatini tashkil etish uchun quyidagi bilim, ko'nikmalarga (kompetentlik) ega bo'lishi kerak: Adliya vazirligining asosiy vazifalari, ish uslubi va qadriyatlari haqida bilish; o'zi faoliyat yuritayotgan tarkibiy tuzilma faoliyatining asosiy vazifalari, yo'nalishlari va funksiyalari bo'yicha bilimlarga hamda vazifalarni samarali bajara olish; "Ochiq adliya" ("Open Justice") dasturining maqsad va vazifalarini bilish; o'zi faoliyat yuritayotgan tarkibiy tuzilma faoliyatidagi tizimli muammolarni aniqlay olish va ularni bartaraf eta olish; o'z xizmat vazifalarini samarali bajara olish; qonunlar va boshqa normativ-huquqiy hujjatlar ijrosini tashkil eta olish ko'nikmalariga ega bo'lish; murojaatlar bilan ishlash, ish yuritish va ijro intizomini ta'minlay olish; huquqiy targ'ibot va aholining huquqiy savodxonligini oshirishga doir faoliyatni amalga oshira olish; adliya organlari va muassasalari faoliyatida korrupsiya va manfaatlar to'qnashuvini oldini olish bo'yicha zarur bilimlarni egallash; ma'muriy tartib-taomillar to'g'risidagi qonunchilik hujjatlarini mazmun-mohiyatini bilish; o'z ish faoliyati samaradorligini oshirish uchun zamonaviy axborot texnologiyalari va "Elektron hukumat" tizimidan samarali foydalana olish; yuridik nutq, notiqlik va yozma nutq mahoratiga ega bo'lish; muloqot psixologiyasining adliya xodimlari faoliyatida o'rni va ahamiyati hamda jamoadagi konfliktli vaziyatlar, ularni bartaraf etish imkoniyatlari haqida bilimlarga ega bo'lish; nizolarni hal etish texnologiyalari borasida bilim va ko'nikmalarga ega bo'lishi lozim.	
V. Kutilayotgan natijalar	
Modullarni o'zlashtirish tinglovchilarga konfliktlarni boshqarishning rivojlanish tarixi va metodologiyasi, nizolarni hal etishning nazariy asoslari, konfliktlar paydo bo'lishi, konfliktlarning sub'ektlari hamda konfliktlarning tasnifiga oid nazariy bilimlarni o'rganishga zamin yaratadi.	

MODULNING MAVZULAR REJASI

№	Mavzular nomi	O'quv mashg'uloti	Jami
Konfliktni boshqarishning rivojlanish tarixi va boshqarish metodologiyasi			

1.	Konfliktlarni boshqarishning rivojlanish tarixi va metodologiyasi.	2	2
2.	Nizolarni hal etishning nazariy asoslari. Konfliktlar paydo bo'lishi.	2	2
3.	Konfliktlarning subyektlari. Konfliktlarning tasnifi. (dars mashg'ulotlari amaliyotga yo'naltirilgan zamonaviy shakllar —“aqliy hujumlar”, “keys stadi”, “jamo bo'lib ishlash” va boshqa usullarni qo'llagan holda tashkil etiladi).	2	2
	JAMI:	6	6

O'QUV MATERIALINING MAZMUNI

KONFLIKTNI BOSHQARISHNING RIVOJLANISH TARIXI VA BOSHQARISH METODOLOGIYASI	
1-Mavzu: Konfliktlarni boshqarishning rivojlanish tarixi va metodologiyasi	
Konfliktologiyaning vujudga kelish tarixi. Konfliktologiya va uning metodologiyasi va metodlari. Konflikt tushunchasi va ta'rif. Konfliktning predmeti va ob'ekti. Konflikt chegaralari	
Manbalar: 1. Ergeshova D.Q., Najimov M.K. Yuridik konfliktologiya: O'quv qo'llanma – T., 2007. 2. Rahmanova D.S. Pedagogik konfliktologiya: O'quv qo'llanma – O'zbekiston., 2024. 3. Eshquvvatov T.E., Nurboboyev Sh.B. Konfliktlar psixologiyasi: O'quv qo'llanma – Samarqand., 2020. 4. С.Л. Братченко. Межличностный конфликт как общение //Конфликт в конструктивной психологии. - Красноярск. 2008. 5. Н.В. Гришина. Психология конфликта. - СПб., 2004. Internet resurslari: 1. www.expert.psychology.ru. 2. www.psycho.all.ru. 3. www.psychology.net.ru. 4. www.psy.piter.com.	
2-Mavzu: Nizolarni hal etishning nazariy asoslari. Konfliktlar paydo bo'lishi	
Nizolar psixologiyasi va uning kelib chiqishi. Konflikt sabablari va motivlari. Jamiyatdagi sababiy bog'liqlik. Notenglik konflikt manbai sifatida. Manfaatlar va ehtiyojlar. Deprivatsiya konsepsiyasi. Irratsional elementlar. Ziddiyatlar darajasi.	
Manbalar: 1. Ergeshova D.Q., Najimov M.K. Yuridik konfliktologiya: O'quv qo'llanma – T., 2007. 2. Rahmanova D.S. Pedagogik konfliktologiya: O'quv qo'llanma – O'zbekiston., 2024. 3. Eshquvvatov T.E., Nurboboyev Sh.B. Konfliktlar psixologiyasi: O'quv qo'llanma – Samarqand., 2020. 4. С.Л. Братченко. Межличностный конфликт как общение //Конфликт в конструктивной психологии. - Красноярск. 2008. 5. Н.В. Гришина. Психология конфликта. - СПб., 2004. Internet resurslar: 1. www.expert.psychology.ru. 2. www.psycho.all.ru. 3. www.psychology.net.ru. 4. www.psy.piter.com.	
3-Mavzu: Konfliktlarning subyektlari. Konfliktlarning tasnifi	
Konfliktlarning asosiy sub'ektlari. Konfliktda ishtirok etuvchi tomonlar. Dalolatchi (qiziqitiruvchi), yordamchi, tashkilotchi va vositachilar. Konflikt tuzilishi: tashkiliy, ishlab chiqarish, mehnat innovatsion konfliktlar. Shaxsning o'z-o'zi bilan yuzaga keladigan konflikt. Guruhiiy konfliktlar. Ijtimoiy tizimda yuzaga keladigan turli darajadagi konfliktlar.	
Тавсия этиладиган манбалар:	

1. Ergeshova D.Q., Najimov M.K. Yuridik konfliktologiya: O'quv qo'llanma – T., 2007.
2. Rahmanova D.S. Pedagogik konfliktologiya: O'quv qo'llanma – O'zbekiston., 2024.
3. Eshquvvatov T.E., Nurboboyev Sh.B. Konfliktlar psixologiyasi: O'quv qo'llanma – Samarqand., 2020.
4. С.Л. Братченко. Межличностный конфликт как общение //Конфликт в конструктивной психологии. - Красноярск. 2008.
5. Н.В. Гришина. Психология конфликта. - СПб., 2004.

Internet resurslari:

1. www.expert.psychology.ru.
2. www.psychology.all.ru.
3. www.psychology.net.ru.
4. www.psy.piter.com.

2-MODUL. KONFLIKTNING TUZILISHI, BASHORAT QILISH VA OLDINI OLISH

MODULNING MAZMUNI

I. Kirish
Modul dasturi O'zbekiston Respublikasi adliya vazirining 2025-yil 28-martdagi Vazirlar Mahkamasining “O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi huzuridagi Yuridik kadrlarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti faoliyatini tashkil etish chora-tadbirlari to'g'risida”gi 171-son qarori ijrosini ta'minlash haqidagi 122-um-son buyrug'i ijrosi yuzasidan qayta ishlab chiqilgan.
II. Modullarning maqsadi
Adliya organlari va muassasalari xodimlarining konfliktning tuzilishi, bashorat qilish va oldini olish bo'yicha nazariy bilimlar berish.
III. Modullarning vazifalari.
Adliya organlari va muassasalari xodimlarining konfliktning tuzilishi va uning kechishining asosiy bosqichlari, konfliktlarni bashorat qilish va oldini olish hamda konfliktli vaziyatlarning oldini olish bo'yicha nazariy bilimlarini oshirish, ko'nikmalarini rivojlantirish.
IV. Adliya organlari va muassasalari xodimlarining bilim, ko'nikmalariga (kompetentlik) qo'yiladigan kasbiy malaka talablari
Adliya organlari va muassasalari xodimlari o'z kasbiy faoliyatini tashkil etish uchun quyidagi bilim, ko'nikmalarga (kompetentlik) ega bo'lishi kerak: Adliya vazirligining asosiy vazifalari, ish uslubi va qadriyatlar haqida bilish; o'zi faoliyat yuritayotgan tarkibiy tuzilma faoliyatining asosiy vazifalari, yo'nalishlari va funksiyalari bo'yicha bilimlarga hamda vazifalarni samarali bajara olish; “Ochiq adliya” (“Open Justice”) dasturining maqsad va vazifalarini bilish; o'zi faoliyat yuritayotgan tarkibiy tuzilma faoliyatidagi tizimli muammolarni aniqlay olish va ularni bartaraf eta olish; o'z xizmat vazifalarini samarali bajara olish; qonunlar va boshqa normativ-huquqiy hujjatlar ijrosini tashkil eta olish ko'nikmalariga ega bo'lish; murojaatlar bilan ishlash, ish yuritish va ijro intizomini ta'minlay olish; huquqiy targ'ibot va aholining huquqiy savodxonligini oshirishga doir faoliyatni amalga oshira olish; adliya organlari va muassasalari faoliyatida korrupsiya va manfaatlar to'qnashuvini oldini olish bo'yicha zarur bilimlarni egallash; ma'muriy tartib-taomillar to'g'risidagi qonunchilik hujjatlarini mazmun-mohiyatini bilish; o'z ish faoliyati samaradorligini oshirish uchun zamonaviy axborot texnologiyalari va “Elektron hukumat” tizimidan samarali foydalana olish; yuridik nutq, notiqlik va yozma nutq mahoratiga ega bo'lish;

muloqot psixologiyasining adliya xodimlari faoliyatida oʻrni va ahamiyati hamda jamoadagi konfliktli vaziyatlar, ularni bartaraf etish imkoniyatlari haqida bilimlarga ega boʻlish; nizolarni hal etish texnologiyalari borasida bilim va koʻnikmalarga ega boʻlishi lozim.

V. Kutilayotgan natijalar

Modullarni oʻzlashtirish tinglovchilarga konfliktning tuzilishi va uning kechishining asosiy bosqichlari, konfliktlarni bashorat qilish va oldini olish hamda konfliktli vaziyatlarning oldini olishga oid nazariy bilimlarni oʻrganishga zamin yaratadi.

MODULNING MAVZULAR REJASI

№	Mavzular nomi	Oʻquv mashgʻuloti	Jami
Konfliktning tuzilishi, bashorat qilish va oldini olish			
1.	Konfliktning tuzilishi va uning kechishining asosiy bosqichlari.	2	2
2.	Konfliktlarni bashorat qilish va oldini olish. (dars mashgʻulotlari amaliyotga yoʻnaltirilgan zamonaviy shakllar —“aqliy hujumlar”, “keys stadi”, “jamoa boʻlib ishlash” va boshqa usullarni qoʻllagan holda tashkil etiladi).	2	2
3.	Konfliktli vaziyatlarning oldini olish. (dars mashgʻulotlari amaliyotga yoʻnaltirilgan zamonaviy shakllar —“aqliy hujumlar”, “keys stadi”, “jamoa boʻlib ishlash” va boshqa usullarni qoʻllagan holda tashkil etiladi).	2	2
JAMI:		6	6

OʻQUV MATERIALINING MAZMUNI

KONFLIKTNING TUZILISHI, BASHORAT QILISH VA OLDINI OLISH
1-Mavzu: Konfliktning tuzilishi va uning kechishining asosiy bosqichlari
Konflikt tipologiyasining asosiy yoʻnalishlari. Konflikt funksiyalari va tuzilishi. Konfliktning rivojlanish bosqichlari, unga taʼsir qiladigan omillar va yuzaga kelish shart-sharoitlari. Konfliktli vaziyat. Konfliktli vaziyat tushunchasi. Konfliktli vaziyatni qabul qilish. Konfliktli vaziyat va shaxs. Konfliktning rivojlanishi. Latent bosqich. Tashqi harakatlar. Tahdid solishlar. Kurash dinamikasi. Konflikt eskalatsiyasi. Konfliktning tugashi. Konfliktni tugash shakllari.
Tavsiya etiladigan manbalar:
1. Ergeshova D.Q., Najimov M.K. Yuridik konfliktologiya: Oʻquv qoʻllanma – T., 2007. 2. Rahmanova D.S. Pedagogik konfliktologiya: Oʻquv qoʻllanma – Oʻzbekiston., 2024. 3. Eshquvvatov T.E., Nurboboyev Sh.B. Konfliktlar psixologiyasi: Oʻquv qoʻllanma – Samarqand., 2020. 4. С.Л. Братченко. Межличностный конфликт как общение // Конфликт в конструктивной психологии. - Красноярск. 2008. 5. Н.В. Гришина. Психология конфликта. - СПб., 2004.
Internet resurslari:
1. www.expert.psychology.ru. 2. www.psycho.all.ru. 3. www.psychology.net.ru. 4. www.psy.piter.com.
2-Mavzu: Konfliktlarni bashorat qilish va oldini olish
Konfliktlarni boshqarish xususiyatlari. Konfliktlarni boshqarishda axborotning roli. Konfliktlarning tahlili. Konfliktning oldini olish usullari va profilaktik faoliyat. Konfliktlarga munosabat. Ijtimoiy taʼsirlarning shaxs tomonidan anglanishi. Shaxsiy konfliktlar muommasi. Hozirgi zamon menejmenti.
Tavsiya etiladigan manbalar:

1. Ergeshova D.Q., Najimov M.K. Yuridik konfliktologiya: O'quv qo'llanma – T., 2007. 2. Rahmanova D.S. Pedagogik konfliktologiya: O'quv qo'llanma – O'zbekiston., 2024. 3. Eshquvvatov T.E., Nurboboyev Sh.B. Konfliklar psixologiyasi: O'quv qo'llanma – Samarqand., 2020. 4. С.Л. Братченко. Межличностный конфликт как общение // Конфликт в конструктивной психологии. - Красноярск. 2008. 5. Н.В. Гришина. Психология конфликта. - СПб., 2004. Internet resurslari: 1. www.expert.psychology.ru. 2. www.psychology.all.ru. 3. www.psychology.net.ru. 4. www.psy.piter.com.
3-Mavzu: Konfliktli vaziyatlarning oldini olish Konfliktidan chiqish taktikasi. Konfliktning oldini olishning yo'nalishlari. Konfliktni hal etishning universal vositalari. Muzokara konfliktni hal qilishning usuli sifatida. Muzokara dinamikasi, muzokaraga kirishishning asosiy usullari. Muzokara jarayonida vositachilik. Konfliktni oldini olishning ahamiyati. Konflikt sabablarini bartaraf etish. Konfliktni institutlashtirish. Institutlashtirishning vazifasi. Konfliktlarni normativ tartibga solish. Tavsiya etiladigan manbalar: 1. Ergeshova D.Q., Najimov M.K. Yuridik konfliktologiya: O'quv qo'llanma – T., 2007. 2. Rahmanova D.S. Pedagogik konfliktologiya: O'quv qo'llanma – O'zbekiston., 2024. 3. Eshquvvatov T.E., Nurboboyev Sh.B. Konfliklar psixologiyasi: O'quv qo'llanma – Samarqand., 2020. 4. С.Л. Братченко. Межличностный конфликт как общение // Конфликт в конструктивной психологии. - Красноярск. 2008. 5. Н.В. Гришина. Психология конфликта. - СПб., 2004. Internet resurslari: 1. www.expert.psychology.ru 2. www.psychology.all.ru 3. www.psychology.net.ru 4. www.psy.piter.com.